

Sdružení salesiánů spolupracovníků

FORMAČNÍ MATERIÁL PRO ZODPOVĚDNÉ ZA FORMACI

Praha, listopad 2017

Revize:

2008	vznik
2018	poznámky k formaci ve formačním společenství a k délce předaspirantátu

Milí rádčové pro formaci, vedoucí formačních společenství, osobní formátoři!

Provinciální rady v předchozích volebních obdobích pro vás zpracovaly „Formační materiál rádčů pro formaci“ (2003), obecně známý jako oranžové složky, který se stal dobrým pomocníkem všem formátorům a rádčům pro formaci.

Vzhledem k tomu, že se snažíme uvádět v život nový Plán apoštolského života (PAŽ) schválený *ad experimentum* na šest let Kongregací pro instituty zasvěceného života a společenosti apoštolského života ve Vatikánu 15. března 2007, bylo nutno tyto texty přepracovat a přizpůsobit duchu tohoto Plánu. Zároveň jsme se snažili do nich zapracovat i podklady, které jste nám dodali a které se vám jako dlouholetým a zkušeným formátorům osvědčily.

Věříme, že v tomto „Formačním materiálu pro zodpovědné za formaci“ najdete vše potřebné, jak pro přípravu aspirantů a předaspirantů, tak pro trvalou formaci.

Jako rádci zodpovědní za formaci, vedoucí formačních společenství nebo osobní formátoři jste na sebe vzali zodpovědnost, která je ve Sdružení apoštolátem, jehož prostřednictvím Sdružení roste a zraje ve vzájemném společenství, v duchovním životě a v salesiánském poslání... (viz Pravidla čl. 17). Kéž je vám tato příručka pomoci. Vaši zodpovědnou úlohu shrnuje následující „Desatero“.

„Desatero“ formátora:

1. *Uvědom si, že je to Bůh, který dává povolání (nikoliv formátor nebo ten, kdo o povolání salesiána spolupracovníka přemýšlí).*
2. *Tvoje úloha je pomoci objevit, jaké je povolání toho, kterého ti Pán posílá (ne vždy je totožné s povoláním salesiána spolupracovníka).*
3. *Aby se formovaný správně rozhodl pro povolání do řad ASC, musí toto povolání dobře poznat, musí vědět, o co se jedná. Musíš to mít jasné také ty, který se formaci věnuješ.*
4. *Pomoz formovanému vyloučit falešné důvody pro vstup do Sdružení (pouhé hledání společenství, možnost duchovního doprovázení, navázanost na osoby apod..).*
5. *Doprovázej při „lidské formaci“ - při osobním růstu člověka.*
6. *Animuj a usměrňuj křesťanský růst člověka.*
7. *Společně hledejte osobní povolání, to znamená konkrétní způsob prožívání povolání salesiána spolupracovníka / salesiánky spolupracovnice.*
8. *Sleduj smysl pro život ve společenství a ochotu ke spolupráci.*
9. *Buď náročný, ale současně laskavý a kreativní. Nezapomínej, že každý je originál Boží a má takový i zůstat - má mít podobu Boží, ne formátora.*
10. *Spolupracuj s Duchem svatým.*

Rozpoznat povolání vyžaduje dostatek času. To, co se zanedbá v přípravě, se dříve či později projeví v životě společenství.

*Vaše provinciální rada
(listopad 2011)*

1 Základní roviny formace

Podle čl. 29 § 1 Stanov jsou salesiáni spolupracovníci na prvním místě sami zodpovědní za svou **lidskou, křesťanskou, salesiánskou a odbornou** formaci.

1.1 Přirozená lidská formace

Tato formace hledá a rozvíjí přirozené dary člověka. Má mu pomoci poznávat sama sebe, jeho schopnosti, možnosti i omezení, naučit vychovávat sama sebe. Má také pomáhat při řešení životních situací v rodině, zaměstnání, ve vztazích k druhým lidem.

1.2 Křesťanská formace

Křesťanská formace hledá a rozvíjí dary milostí plynoucí z křestního a bířmovacího zasvěcení. Jejím úkolem je prohlubovat život víry, proto se soustřeďuje jak na náboženské vzdělání, tak na prohloubení modlitby, svátostného života, vztahu k Písmu svatému a především na prožívání víry v každodenních situacích.

1.3 Salesiánská formace

Salesiánská formace hledá a rozvíjí povolání k účasti na apoštolátním poslání Dona Boska a otvírá cestu zvláštním milostem (charismatu Dona Boska). Úkolem salesiánské formace je proniknout salesiánským duchem všechny chvíle každodenního života, který spolupracovník prožívá jako opravdový salesián ve světě a člen konkrétního společenství spolupracovníků.

1.4 Odborná formace

Každý salesián spolupracovník je zodpovědný za svůj odborný růst. Úzce to souvisí i s naším apoštolátem. Vlastní zaměstnání a odbornost představuje zcela samozřejmou typickou apoštolátní činnost každého salesiána spolupracovníka nebo salesiánky spolupracovnice (viz Stanovy čl. 29, Pravidla čl. 2)

2 Zaměření formace

Formace se zaměřuje na celého člověka. Základní směry jejího zaměření (osobní svatost, život ve společenství, apoštolát) musí být spolu harmonicky spojeny, žádný nesmí být zdůrazňován na úkor druhých.

2.1 Zaměření na osobní svatost v salesiánském duchu

Jde především o zakotvení v Bohu, osvojení si horlivosti pro Boží království a Boží plán spásy. Salesiáni spolupracovníci a salesiánky spolupracovnice se zodpovědně rozhodují pro cestu, která vede ke svatosti (Stanovy, čl. 41).

Důležité znaky osobní zralosti, na které se zaměřujeme při formaci:

(Podstatná je tady vnitřní touha a úsilí).

- Rozvinutí těch lidských vlastností, které odpovídají salesiánskému duchu. Důležité jsou například: laskavost, otevřenost a citlivost, ochota dávat i přijímat, spolehlivost, statečnost, pokora a smysl pro společenství, smysl pro děti a mládež.
- Rozvinutí těchto ctností, které byly Donu Boskovi sděleny ve snu o deseti drahokamech: víra, naděje, láska, poslušnost, čistota, chudoba, pracovitost, sebeovládání, radost, vytrvalost.
- Prohloubení svátostného života svátostmi, každodenním rozhovorem s Pánem a pomocí *lectio divina* (četbou Písma svatého), oslavou salesiánských svátků. Prožívání měsíčních ústraní a duchovních obnov, každoročních duchovních cvičení, která nabízí Sdružení, ocenění duchovního doprovázení, které vykonávají salesiáni nebo salesiánky (Pravidla čl. 12).
- V salesiánském duchu se rozvíjí povolání k manželství a rodičovství, nebo ke kněžství a zasvěcenému životu.
- Získávání důležitých znalostí o salesiánské rodině, salesiánském duchu, dějinách salesiánského hnutí ve světě i u nás, preventivním systému, o Plánu apoštolského života salesiánů spolupracovníků a dalších aktuálních dokumentech.

Negativní znaky:

(Jde hlavně o touhu a snahu odstranit je)

- Užívání drog, kouření, nemírné pití alkoholu.
- Pesimismus a negativistické uvažování, šíření takových myšlenek a nálady.
- Destruktivní kritičnost.
- Individualismus na úkor společenství.

2.2 Zaměření formace na radostný aktivní život v salesiánském společenství

Důležité prvky a znaky:

- Vytváření rodinného ducha ve společenství (Stanovy čl. 21 a Pravidla čl. 6).
- Aktivně přebírat spoluodpovědnost za činnost společenství (Stanovy čl. 22 a Pravidla čl. 7).
- Vytvářet ekonomickou solidaritu (Stanovy čl. 22 § 2 a Pravidla čl. 8).
- Vytvářet jednotu s ostatními skupinami salesiánské rodiny (Stanovy čl. 23, 25 a Pravidla čl. 9, 10).

2.3 Zaměření formace na apoštolát v salesiánském duchu

Don Bosco, veden Duchem svatým, prožíval a předal členům své rodiny originální styl života a činnosti: salesiánského ducha. (Stanovy čl. 13).

- *V tomto duchu a s pomocí Panny Marie přináší salesián spolupracovník a salesiánka spolupracovnice ovoce laické nebo kněžské služby a podporuje praktické prožívání církevního společenství. Prožívá zkušenost živé víry.* (viz Stanovy čl. 14).
- *Salesián spolupracovník prožívá apoštolskou lásku, kterou vnímá jako Boží dar pro své působení ve světě, kde se snaží žít jako „dobrý křesťan a čestný občan“.* (viz Stanovy čl. 15 až 17).

3 Časové rozdělení formace

Úvodní seznámení se s rodinou Dona Boska (seznamovací období)

Formace v přípravném období (počáteční formace)

1. Předaspirantát (doba trvání je většinou 2 roky).
2. Aspirantát (doba trvání je 1 rok).

Trvalá formace

3.1 Úvodní seznámení se s rodinou Dona Boska (seznamovací období)

- Doba trvání

Toto období není časově omezeno, ale doporučuje se, zbytečně je neprotahovat, aby se zájemce o formaci nestal přítěží pro společenství. Doporučuje se cca 1 rok.

- Náplň

- seznámení uchazeče se salesiánskou rodinou
- poznávání místního (příp. formačního) společenství, doporučuje se zejména osobní setkání s jednotlivými členy společenství
- účast na otevřených akcích místního společenství i celé salesiánské rodiny (výlety, poutě, oslavy...)
- poznávání salesiánského způsobu života
- soukromé studium životopisu Dona Boska a dalších doporučených materiálů
- nabídka salesiánských duchovních cvičení a duchovního vedení

- Úkol formátora

Úkolem formace v tomto období je zprostředkovat zájemci poznání salesiánského způsobu života a života Sdružení.

- Cíl

Připravit zájemce o formaci na zahájení přípravné formace, zapojit jej do života místního společenství, v případě vylučujících znaků pracovat spolu se zájemcem na jejich odstranění.

3.2 Formace v přípravném období (počáteční formace)

Závazek stát se salesiánem spolupracovníkem vyžaduje osobní, svobodné rozhodnutí, které postupně dozrává působením Ducha svatého a je doprovázeno odpovědnými za formaci.

Ten, kdo si přeje stát se členem Sdružení, přijímá program, formace, který zahrnuje základní obsah Plánu apoštolského života. Při přípravě programu formace se berou v úvahu osobní zkušenosti uchazeče. Tak je zaručeno, aby formace odpovídala požadavkům Sdružení a současně osobnosti uchazeče. Proces formace řídí pověření členové Sdružení. (Stanovy, čl. 27, § 1).

Počáteční společná i osobní formace je Sdružením řízena tak, aby její program byl strukturovaný a aby se dal přizpůsobit konkrétním potřebám. Sdružení tak doprovází

aspiranty při jejich rozhodování. Během formace se studují a probírají témata týkající se lidské, křesťanské, církevní a salesiánské roviny a vycházející

- z *Božího slova,*
- z *dokumentů církve,*
- z *života a díla Dona Boska,*
- z *preventivního systému Dona Boska,*
- z *Plánu apoštolského života Sdružení,*
- z *dokumentů hlavního představeného,*
- z *dokumentů Sdružení,*
- z *salesiánské spirituality,*
- z *dějin a vývoje charismatu salesiánské rodiny,*
- z *života a díla svatých, blahoslavených a ctihodných salesiánské rodiny.*

Neoddělitelnou součástí počáteční formace je apoštolát a obvykle též účast na životě místního společenství. (Pravidla, čl. 15, § 2 a 3).

Způsoby prožívání přípravného období v našich podmínkách

a) formace ve formačním společenství – prioritní způsob formace

Počáteční formace probíhá ve formačním společenství pod vedením formátorů schválených provinciální radou. Jiný způsob formace schvaluje provinciální rada. (Usnesení provinciálního kongresu ze dne 8.11.2008)

Již 2 páry/4 zájemci mohou tvořit formační společenství.

b) osobní formace – nahrazuje formační společenství v situacích, kdy z objektivních důvodů nemůže vzniknout formační společenství

ad a) formace ve formačním společenství

1. případ – jedno místní společenství:

Formační společenství vzniká pro jedno místní společenství, zodpovědnost za formaci nesou určení vedoucí formačního společenství spolu s místní radou společenství, které jej zřídilo.

Formovanci tak už od počátku přípravné formace mají své „domovské“ místní společenství, jehož života se účastní a které se též vyjádří k jejich žádosti o přijetí. Prioritním místem formace je však pro ně společenství formační.

2. případ – více místních společenství:

Formační společenství není součástí konkrétního místního společenství (typicky v Praze). Dotčená místní společenství se musí dohodnout, které z nich (přesněji která místní rada) převezme za formaci zodpovědnost a kteří spolupracovníci se stanou vedoucími formačního společenství (mohou být z různých místních společenství).

Je důležité, aby nejpozději v období aspirantátu aspiranti věděli, do kterého místního společenství budou po vstupu do Sdružení patřit, s tímto společenstvím se sžívali, a místní rada tohoto společenství se tak mohla zodpovědně vyjádřit k jejich žádosti o přijetí mezi salesiány spolupracovníky (viz Pravidla, čl. 21, § 1).

Poznámka 1

Než v nějakém místě projeví zájem o formaci dostatečný počet zájemců, může to trvat dost dlouho. Proto je třeba se zájemci udržovat stálý styk a zajímat se o ně, není možné jim jen říci: „Musíte počkat, než se najde dost lidí pro vznik formačního společenství.“ To by pravděpodobně po čase dost zchladilo jejich počáteční nadšení. Pokud se ukáže, že další zájemci nejsou, je třeba začít individuální formaci v rámci místního společenství. Zodpovědnost je na příslušné místní radě, aby toto citlivě uvážila.

Poznámka 2

V průběhu další formace je třeba, aby formátoři nebo vedoucí formačního společenství byli vnímaví k situaci a potřebám formovaných. Zvláště mladé rodičovské páry s malými dětmi mohou mít různé překážky pro účast na setkáních (nemožnost hlídání, nemoc dětí, únava...). Takové situace je třeba řešit se salesiánskou laskavostí a moudrostí, hledat cesty a formy setkávání, které umožní formovaným co největší a nejplodnější účast na setkáních. V některých případech se možná ukáže jako vhodnější cesta přejít k individuální formaci mimo formační společenství. Ale to je potřeba s formovanými dobře prodiskutovat a spolu s nimi hledat nejlepší řešení.

Poznámka 3

Začlenění nových členů do místních společenství je třeba promýšlet s velkým předstihem a s velkou otevřeností. Většinou asi nebude vhodné, aby z formačního společenství hned po slibech vzniklo nové samostatné místní společenství, protože je zde nebezpečí izolovanosti, ztráty kontinuity a sounáležitosti. Na druhou stranu noví členové prožili ve formačním společenství tři roky, navázali přátelství, která jim mohou být velkou podporou v aktivním životě ve společenství. Jako vhodnější forma „osamostatnění“ se jeví vznik nové místní skupiny v rámci místního společenství, třeba i tak, že do ní přejde i několik „služebně starších“ členů místního společenství. Ideálem ale zůstává začlenění nových členů do stávajícího společenství.

ad b) osobní formace v rámci místního společenství

Tam, kde není možné z objektivních důvodů založit formační společenství (velká vzdálenost, nedostupnost apod.), může probíhat přípravná formace v rámci místního společenství.

Není však možné za formaci považovat pouze účast formovanců na setkávání místního společenství. Místní rada pověří formátora, který se bude formovancům věnovat nad rámec setkávání místního společenství. Tímto úkolem mohou být pověřeni např. osobní formátoři, kteří je pak též provázejí (stejně jako všechny aspiranty) obdobím aspirantátu.

3.2.1 Předaspirantát

Poznámka k délce trvání

Standardně se doporučuje délka předaspirantátu dva roky. Pokud ale o vstup projevují zájem pracovníci ze salesiánských středisek, dobrovolníci v salesiánských dílech a misiích, děti salesiánů spolupracovníků apod., může pro ně být tato doba příliš dlouhá vzhledem k tomu, že oni již nějakou salesiánskou formací prošli. Je třeba, aby ti, kdo je formují, toto vzali v úvahu a dobu i obsah formace tomu případně přizpůsobili.

3.2.1.1 Předaspirantát - shrnutí

- Předpoklady

Předaspirantát je určen těm, kteří po úvodním seznámení touží následovat Krista jako salesiáni spolupracovníci a salesiánky spolupracovnice. K možnosti zahájit předaspirantát jednotlivých zájemců se vyjadřuje rádce pro formaci po dohodě s místní radou. Předpokladem je, že nejsou žádné překážky, které by již předem vylučovaly vstup do Sdružení (např. církevní tresty, veřejné pohoršení, vážná duševní nemoc, nesouhlas manžela/manželky).

Zahájení předaspirantátu musí být na základě svobodného a zralého rozhodnutí zájemce.

Místní rada hlásí zahájení předaspirantátu provinciálnímu rádcovi pro formaci (z organizačních důvodů pro plánování setkání uchazečů o členství s provinciální radou).

- Doba trvání

2 roky

- Náplň

- seznámení se s formačními materiály, Pravidly a Stanovami
- účast na setkáních formačního společenství
- aktivní účast na životě společenství
- prohlubování vzájemných vztahů s ostatními členy společenství
- prohlubování duchovního života pod salesiánským vedením

- Forma

Prioritní formou formace je formační společenství.

Pokud ho není možné vytvořit, je možná osobní formace v rámci místního společenství.

- Úkol formátora

Za formaci v tomto období zodpovídá rádce pro formaci místního společenství (příp. koordinátor) spolu s vedoucím formačního společenství.

Úkolem formace je hlubší poznání salesiánské spirituality, formace ke službě a zapojení budoucího aspiranta do života místního společenství tak, aby se mohl svobodně a zodpovědně rozhodnout pro vstup do Sdružení.

Doporučení: sebereflexe budoucího aspiranta na závěr předaspirantátu se zhodnocením dosavadního průběhu formace.

- Cíl

Formace je v přípravném období zvláště intenzivní a vyžaduje osobní úsilí. Klade se důraz na prožívání společenství, vhodnou formu apoštolátu, vylučující znaky. Proto ti, kdo jsou v předaspirantátu, mají svou formaci chápat jako důležitou součást života. Je to první závazek, který na sebe žadatel bere. Způsob jeho plnění je důležitým znakem velikosti úsilí při hledání vlastního povolání. S těmi,

kdo se z různých důvodů nemohou do formace zapojit obvyklým způsobem, je třeba probrat jejich možnosti, jak naplnit požadavky intenzivní formace.

3.2.1.2 Náplň formačních setkání v předaspirantátu

Následující témata jsou návrhem, který je možné upravovat a doplňovat podle konkrétních potřeb. Vycházejí z literatury (Aubry: Salesiánský duch, Stanovy a Pravidla) a ze zkušeností při vedení formačních společenství.

1. Formace spolupracovníků – zásady, cíle, formy a rozsah
2. Don Bosco – učitel a otec mládeže; hlavní poslání salesiána
3. Historie salesiánského díla u nás a historie ASC
4. Salesiánská rodina, salesiáni ve světě
5. Salesiánští svatí
6. Salesiánský duch – bohatství církve
7. Duchovní život spolupracovníka, víra, svátosti
8. Salesiánský duch a apoštolská láska
9. Evangelní hodnoty salesiánského ducha
10. Salesiánský styl činnosti
11. Salesiánský způsob vztahů
12. Salesiánský způsob modlitby
13. Preventivní systém – laskavost
14. Preventivní systém – rozum
15. Preventivní systém – náboženství
16. Rodinnost a společenství
17. Panna Maria v salesiánském díle
18. Vztah ke sv. Otci a církvi
19. Apoštolát, priorita a závazek salesiánského povolání
20. PAŽ – úvodní seznámení se se Stanovami a Pravidly

Podrobněji jsou tato témata rozpracována ve Formačním manuálu, část Předaspirantát.

3.2.1.3 Předaspirantát podrobně

(převzato z Formačního materiálu rádců pro formaci, 2003)

A. Úvod

- *Předaspirantát je období bližšího seznamování se se Sdružením salesiánů spolupracovníků a salesiánek spolupracovnic a s celou salesiánskou rodinou a vším, čím žije. Je určen těm, kteří po úvodním seznámení chtějí následovat Krista jako salesiáni spolupracovníci. Náplň předaspirantátu je přirozeně lidská, křesťanská, salesiánská a odborná formace tak, aby se zájemce mohl svobodně a zodpovědně rozhodnout pro přijetí závazků salesiána spolupracovníka. Tato formace pokud možno probíhá v prostředí spolupracovnického společenství (formační spol., příp. jiné možnosti). Toto společenství nemá být náhradou za jiné formy křesťanských společenství (např. manželských), i když může plnit i tyto funkce.*

- *Formátor (vedoucí formačního společenství) pověřený místní radou se musí s uchazečem ještě před zahájením předaspirantátu seznámit natolik, aby se mohl zodpovědně vyjádřit k možnosti zahájit předaspirantát, případně nalézt nejvhodnější postup. O přání uchazečů zahájit předaspirantát informuje formátor místní radu. Při hledání nejsprávnějšího řešení jsou všichni zainteresovaní vedeni starostí o dobro uchazeče i spolupracovnického společenství při vědomí, že se jedná v první řadě o Boží povolání.*

B. Předpoklady

- *Salesiány spolupracovníky se mohou stát manželé, diecézní kněží i svobodní lidé po dovršení osmnácti let. Základním předpokladem je přijetí poslání Sdružení salesiánů spolupracovníků, s tím souvisejícího programu přípravy a ochota k práci na sobě.*
- *Důležitá je otevřenost k Bohu a k salesiánům spolupracovníkům, aby uchazeč dokázal přijímat podněty pro svůj růst v povolání. Zároveň je nutné, aby neexistovaly žádné překážky, které by předem vylučovaly vstup mezi salesiány spolupracovníky (např. církevní tresty, veřejné pohoršení, duševní nemoc, užívání drog a alkoholismus).*
- *O dalších negativních osobních vlastnostech, které by mohly být překážkou zahájení další formační etapy aspirantátu (např. destruktivní kritičnost, individualismus, je třeba mluvit v rámci formace v předaspirantátu a pracovat na jejich odstranění.*

C. Zaměření a cíl formace v předaspirantátu

- *Cílem předaspirantátu je, aby ten, kdo se v něm připravuje, dosáhl potřebné lidské a křesťanské zralosti a takového poznání salesiánského způsobu života, že by se mohl svobodně a odpovědně rozhodnout o svém povolání ke Sdružení salesiánů spolupracovníků. Z této definice vyplývají tyto stránky formace, které jsou navzájem propojeny - formace lidská, křesťanská, salesiánská a odborná.*
- *Jednou z hlavních charakteristik salesiánského společenství musí vždy být přátelská atmosféra, která napomáhá otevřenosti a podporuje chuť do společných aktivit. Proto každý, kdo přichází mezi salesiány spolupracovníky, má tuto atmosféru přátelství cítit, prožívat a také sám pomáhat vytvářet. Hezká atmosféra však nesmí být jediným důvodem pro docházení do společenství.*
- *Každý člověk dostal od Pána osobní dary a schopnosti, které je třeba objevovat a rozvíjet tak, aby byl pro svoje okolí přínosem. Pro toho, kdo uvažuje o vstupu do Sdružení salesiánů spolupracovníků, je potřebný dobrý vztah k druhým lidem, zejména k mládeži a prostým lidem, ochota pro svoje okolí něco udělat, vlastní iniciativnost, trpělivost, laskavost atd.*
- *Naopak se salesiánským duchem jsou neslučitelné některé vlastnosti, které by mohly v případě přetrvávání později zabránit vstupu do Sdružení a na které je proto třeba včas upozorňovat. Zde jde mimo jiné o individualismus, destruktivní kritičnost, skepsi a zasmušilost, přemíru ostatních zájmů, lenost, povýšenost, rozmarilost, přilnutí ke konzumnímu způsobu života, požitkářství. Různé*

"nesalesiánské" vlastnosti však nemusí být překážkou na cestě do společenství salesiánů spolupracovníků, pokud si je dotyčný přizná a snaží se je překonat. S podobnými nedostatky zápasí ostatně do jisté míry i mnozí spolupracovníci. Nejsme společenství andělů, ale obyčejných lidí, kteří dělají chyby. Každý nově příchozí musí proto trpělivě přijímat i tuto realitu. Jde o upřímnou snahu a reálné předpoklady růstu.

- **Lidská formace** hledá a rozvíjí přirozené dary člověka. Má mu pomoci poznávat sama sebe, jeho schopnosti, možnosti i omezení, naučit vychovávat sama sebe. Zahrnuje i pomoc při řešení osobních problémů, odstraňování nevhodných vazeb a závislostí v rodině a v zaměstnání, vyjasnění vztahu k majetku. Pro manžele je nutný jednotný postoj k angažovanosti a celkové "vyladění" manželství. Osobní rozpory mezi partnery mají vliv i na společenství, naopak radostný pár přináší pohodu i ostatním. Z toho důvodu se v naší provincii tradičně přijímají do Sdružení salesiánů spolupracovníků převážně oba manželé. Při vstupu jen jednoho z manželů je třeba zvážit všechny okolnosti, aby nebyla rozbita jednota manželů. Nicméně praxe, kdy do Sdružení vstoupí jen jeden z manželů, je ve světě naprosto běžná.
- **Křesťanská formace** hledá a rozvíjí dary milostí plynoucí z křesťanského a biřmovacího zasvěcení. Spolupracovník žije z osobního vztahu k Bohu, Bůh hraje v jeho životě klíčovou roli. Rovněž samotné povolání do salesiánské rodiny je dar Boží. Proto již v období předaspirantátu usiluje o prožívání víry v každodenních situacích a o prohloubení duchovního života. Sem patří pravidelné a živé přijímání svátostí (eucharistie, svátost smíření), řád v modlitbě osobní i rodinné, vzdělávání v náboženských otázkách, pozornost pro potřeby Církve.
- **Salesiánská formace** pomáhá uchazeči poznat společenství salesiánů spolupracovníků a celou salesiánskou rodinu. Samotné společenství spolupracovníků musí projevovat zájem o každého uchazeče. Z jeho strany je naopak potřebná vlastní iniciativa. Období předaspirantátu slouží k prohlubování poznání Dona Boska a salesiánského ducha, preventivního systému, poznání života a práce salesiánské rodiny. Uchazeč, který směřuje do Sdružení, je otevřený vůči společenství a je ochotný nechat si poradit. Salesiánský duch postupně proniká celý jeho život. Aktivita ve společenství nemůže být proto pouze jedním z mnoha koníčků člověka. Ještě před zahájením samotného aspirantátu je důležité uvědomit si závazky obsažené ve slibu salesiánů spolupracovníků. Salesiánská formace hledá a rozvíjí povolání k účasti na apoštolském poslání Dona Boska a otevírá cestu zvláštním milostem (charismatu Dona Boska).

Již v tomto období je třeba mít určité apoštolátní zkušenosti, aby apoštolát nebyl jen ve fantazii. Horlivost pro apoštolátní práci je mírou pravosti povolání. Konkrétní aktivity vždy mají odpovídat životní situaci, možnostem a schopnostem každého spolupracovníka. Spolupracovník zodpovědný za formaci (formátor) musí umět vnímat, nakolik uchazeč využívá těchto možností a schopností, a také to musí umět ocenit.

Zde se jedná především o apoštolátní aktivity v salesiánském stylu, zaměřené na mládež a lidové vrstvy, konané pokud možno ve spojení se společenstvím spolupracovníků a salesiánské rodiny.

Při rozhodování o zahájení aspirantátu si musí uchovat uchazeč vnitřní svobodu a opírat se o uvážlivé zhodnocení své situace bez nejrůznějších vnějších tlaků. Hlavním motivem zahájení proto nesmí být skutečnost, že ostatní přátelé z formačního společenství se již k tomuto kroku rozhodli a uchazeč nechce přijít o kontakt s nimi. Na druhou stranu je nutné období předaspirantátu časově omezit (přibližně na dva roky), aby příprava měla potřebnou intenzitu a postup. Přílišné protahování přípravy a nerozhodnost bývají negativním znamením pro přijetí do Sdružení salesiánů spolupracovníků.

D. Způsoby formace

- *Konkrétní způsoby formace vycházejí z místních podmínek. Pokud to situace umožňuje, osvědčuje se vytváření samostatných formačních společenství v rámci místního společenství, které formaci zajišťuje. V tomto formačním společenství mají všichni usilovat o navázání osobních vztahů, které se vyznačují vzájemnou podporou a pomocí, sdílením se, ochotou odpouštět a prožitím pocitu, že patřím do rodiny. Předpokladem je uznat osobní zodpovědnost za atmosféru ve společenství. Na setkání je třeba chodit vždy a včas. Ideální počet je přibližně osm až patnáct lidí a četnost setkání minimálně jedenkrát za měsíc. Formační společenství vedou zkušenější spolupracovníci (jeden nebo lépe dva manželské páry). Na setkáních je také žádoucí účast delegáta, který je garantem salesiánského ducha a může nabídnout i duchovní vedení.*
- *Tvoříme společenství církve a společná modlitba musí mít významné místo během setkání (breviář, modlitba vlastními slovy, přímlyvy, společné rozjímání atd.). Pokud je přítomen kněz, je možné slavit eucharistii nebo mít bohoslužbu slova se sv. přijímáním.*
- *Společné hledání projevů salesiánského ducha se děje formou rozhovorů např. o formačních textech, kdy se každý může zapojit do diskuse. Příspěvky se mají držet tématu a jeden člověk by neměl v hovoru zastínit ostatní. Je třeba, aby celý program byl dobře připravený a pokud možno všichni znali téma předem, a měli tak možnost si rozmyslet otázky nebo připomínky často používaným textem pro přípravu programů je Aubry - Salesiánský duch. Probíraný text mají mít všichni k dispozici. Plán apoštolského života ASC – Stanovy a Pravidla je třeba již také znát (jejich význam pro spolupracovníky, obsah), podrobně budou probírána až v rámci aspirantátu.*
- *Během setkání je důležité vytvořit prostor pro sdílení osobních záležitostí, které v případě vážnosti mohou dostat přednost před ostatním programem.*
- *Formační společenství nesmějí zůstat uzavřená před ostatními spolupracovníky, naopak jsou prospěšné nejrůznější kontakty osobní i celého společenství, které napomáhají předávání zkušeností s prožíváním povolání salesiána spolupracovníka, vzájemnému ovlivňování a sblížování.*

- *Pokud není možné vytvořit formační společenství, zúčastňuje se uchazeč setkání místního společenství. Předností tohoto způsobu je lepší poznání života spolupracovníků. Současně je však nutné, aby formace byla doplněna o pravidelná setkání s osobními formátory (přibližně měsíční). Tak se zajistí, že uchazeč dostane všechny potřebné informace a podněty, a má také možnost prodiskutovat své osobní otázky.*
- *Všem, kteří se připravují na vstup do Sdružení, mají být otevřeny akce místního společenství i provinciální tak, aby cítili co největší sounáležitost se salesiánskou rodinou (exercicie, konference, poutě, sliby, sportovní a kulturní akce, brigády atd.).*
- *Aby formace měla pevné základy, musí být provázena osobním úsilím o růst duchovního života, hlubším prožíváním modlitby a svátostí. Bez otevřenosti pro Boží milost bychom zůstávali na úrovni zájmového kroužku a nehledali bychom Boží vůli.*
- *Velmi se doporučuje duchovní vedení salesiánským knězem. Pokud to pro velké vzdálenosti není možné splnit, měly by být pravidelné svátosti smíření doplněny alespoň občasnými osobními rozhovory se salesiánem např. při duchovních obnovách.*
- *Již v době přípravy je uchazečům nabízena účast na duchovních cvičeních salesiánů spolupracovníků, které mají důležité místo v duchovním životě a v prožívání salesiánské rodiny. Formátoři přitom musí zajistit náležitě poučení zejména těch, kteří jedou na duchovní cvičení poprvé, aby správně chápali jejich smysl a řád.*
- *Přípravě na zapojení do salesiánské rodiny velmi pomáhá i soukromá četba salesiánské a všeobecné náboženské literatury (životopisy Dona Boska, Kniha víry, naděje a lásky, díla sv. Františka Saleského a další).*
- *Apoštolát i osobní duchovní život potřebuje také odpovídající náboženské vzdělání (znalost katechismu, popř. studium teologie na různých úrovních, katechetické semináře, kursy pro práci s rodinami a snoubenci apod.). Zde se jedná spíše o delší proces, který nemusí nutně spadat do období předaspirantátu, ale mělo by se na něj pamatovat (**odborná formace**).*
- *Zapojení do salesiánské rodiny má za normálních okolností vyúšťovat navenek v apoštolské práci. Velmi plodný bývá společný apoštolát, při kterém si mohou lidé vzájemně pomáhat a předávat si zkušenosti. Společný apoštolát velmi sbližuje všechny zúčastněné. I apoštolát konaný pouze jednotlivcem by měl mít podporu společenství. Proto je třeba mluvit o svých aktivitách ve společenství již v období předaspirantátu a s ostatními hledat nejvhodnější formy.*
- *Kromě uvedených obvyklých způsobů formace nastávají občas mimořádné situace, kdy některé požadavky není možné dodržet, a přesto ti, kterých se to týká, mají upřímnou touhu vstoupit do Sdružení (např. nemocní, starší apod.). Každou takovou situaci se musí zabývat místní rada, která má nalézt nejvhodnější řešení. Ani při těchto mimořádných způsobech formace nemůže chybět objasnění cílů Sdružení, základní seznámení se se Stanovami a Pravidly*

a s životopisem Dona Boska. Zejména těmto lidem mají spolupracovníci projevovat svůj zájem.

- *Velmi specifická je také formace kněží - spolupracovníků, která probíhá za větší součinnosti kněží - salesiánů.*

3.2.2 Aspirantát

3.2.2.1 Aspirantát – shrnutí

- **Předpoklady**

Aspirantát zahajují ti, kdo se rozhodli přijmout závazek žít a pracovat jako salesiáni spolupracovníci, požádali o zahájení aspirantátu místní radu a ta jim udělila svůj souhlas a schválila jim osobní formátory.

Spolupracovnícký aspirantát je začátkem plného života ve Sdružení. (tj. platí příspěvky a dostává Zpravodaj, je uveden v adresáři Sdružení apod.).

Místní rada hlásí zahájení aspirantátu (spolu s evidenčním listem aspiranta) provinciálnímu rádcí pro formaci, který toto oznámí na jednání provinciální rady.

- **Doba trvání**

1 rok

- **Náplň**

- bezprostřední příprava na složení slibu salesiána spolupracovníka
- omezení vnějších aktivit s důrazem na duchovní přípravu a ztišení
- intenzivní prožívání salesiánského ducha, a to v konkrétním společenství spolupracovníků, prožívání příslušnosti ke Sdružení a odpovědnosti za ně
- důkladné studium Plánu apoštolského života
- setkávání se s osobními formátory
- účast na duchovních cvičeních a akcích organizovaných Sdružením
- nadále prohlubuje duchovní život pod salesiánským vedením
- formace je v tomto období zaměřena tak, aby ti, kdo se připravují na vstup mezi salesiány spolupracovníky, si mohli působením Ducha svatého ověřit, že jsou opravdu povoláni dozrát ke složení slibu – jde tedy o období dozrávání a získání jistoty v povolání

- **Forma**

Aspirant se nadále účastní setkání formačního společenství, ale zároveň se stává plnohodnotným členem společenství místního, které ho bude navrhovat ke schválení ke slibům a přijímat do svého společenství.

Důležité je pravidelné setkávání a doprovázení osobními formátory, kteří by se měli stát blízkými přáteli a kriticky posoudit aspirantovu cestu ke slibům.

Forma se může mírně lišit podle místních zvyklostí:

- V prvním případě aspirant přechází do místního společenství, zodpovědnost za formaci plně přebírají osobní formátoři ve spolupráci s místní radou, formační společenství zaniká.
  - Ve druhém případě aspirant nadále dochází do formačního společenství, s místním společenstvím udržuje kontakt, osobní formátoři doplňují a prohlubují to, co není možné projít v rámci formačního společenství. I v tomto případě však doporučení ke slibům podává místní rada.
- Úkol formátora

Za formaci v tomto období zodpovídá rádce pro formaci místního společenství (příp. koordinátor) a osobní formátor spolu s vedoucím formačního společenství (pokud společenství existuje).

Úkolem formace je bezprostřední příprava na vstup do Sdružení, je to období dozrávání a získání jistoty v povolání.

Doporučení: sebereflexe aspiranta se zhodnocením dosavadního průběhu formace

Když si aspirant dostatečně osvojí salesiánské charisma a zodpovědní místního společenství to uznají, předloží svou žádost o přijetí. Vyžaduje se, aby dosáhl plnoletosti. (Stanovy, čl. 27, § 2).

Schválení ke slibům je v pravomoci provinciální rady, která se rozhoduje zejména na základě doporučení a stanoviska místní rady, osobního seznámení se s aspirantem při příležitosti akcí pořádaných Sdružením a pravidelných setkáních provinciální rady s aspiranty.

3.2.2.2 Náplň formace v aspirantátu

Hlavní náplní formace v období aspirantátu je podrobné seznámení se s Plánem apoštolského života ASC – Stanovami a Pravidly – a jeho konkrétní prožívání v životě salesiána spolupracovníka (**podrobné zpracování viz Formační manuál, část Aspirantát**) a duchovní „ztišení se“ s přípravou na složení slibu.

3.2.2.3 Aspirantát podrobně

(převzato z Formačního materiálu rádců pro formaci, 2003)

A. Úvod

- *Tento materiál se zabývá otázkami aspirantátu (cíle, průběh, spolupracovníký slib, program atd.). Nerozvádí jednotlivá témata, která je třeba probrat, protože jsou dostatečně zpracována v jiné literatuře. Je určen všem, kteří se přímo podílejí na formaci - formátoři, delegáti, členové rad - jako pomůcka při jejich práci. Není zamýšlen jako čtení pro nové uchazeče o vstup do Sdružení salesiánů spolupracovníků, i když velká část informací jim má sloužit.*
- *Kromě Pravidel apoštolátního života navazuje na dřívější materiály provinciální i světové rady a často se na ně odvolává. Rada důležitých věcí uváděných v materiálu Předaspirantát (Provinciální rada, 1997) platí i v ostatních fázích formace, a proto jsou zde pouze zmiňovány. Materiál Zodpovědnost za formaci*

(Provinciální rada, 1996) obsahuje náplň práce všech zúčastněných na formaci, připomíná možnosti a úkoly, může být i vodítkem pro ty, kteří s prací ve formaci začínají.

- *K poznávání salesiánského ducha slouží mimo jiné tato literatura: Cíle formace salesiánů spolupracovníků (PR, 1995), Průkaz totožnosti členů salesiánské rodiny Dona Boska (Don Vignano, 1995), Seminář přípravy formátorů (sborník přednášek, 1996), Bez čeho nelze být dobrým salesiánským spolupracovníkem (přepřacovaný materiál Co je nutné...) atd. Z těchto titulů je možné čerpat i při přípravě diskusí ve společenství, případně při setkáních s formovanými.*
- *Prací v radách na různých úrovních a formací se zabývají materiály světové rady Příručka pro zodpovědné (Světová rada, 1993 - slovenské vydání) a Směrnice pro formaci (SR, 1996). Další zdroje literatury uvádějí přehledy Doporučená literatura pro formaci (PR, 1996) a Přehled formačních materiálů (PR, 1998).*

B. Zahájení aspirantátu

- *Do aspirantátu vstupuje člověk, který je rozhodnutý žít spolupracovníckým životem, dostatečně se seznámil se salesiánským duchem a rodinou Dona Boska v předaspirantátě a cítí, že ho Bůh volá k apoštolátu v salesiánském stylu. Aspirantát je začátkem plného života ve Sdružení. Formace v tomto období je zaměřena tak, aby ti, kdo se připravují na vstup mezi salesiány spolupracovníky, si mohli s pomocí Ducha svatého ověřit, že jsou opravdu povoláni, a dozrát ke složení slibu. Jde tedy o dozrání a získání jistoty v povolání. U aspirantů by mělo dojít k prohloubení a upevnění všech vazeb vůči Sdružení salesiánů spolupracovníků, k rozvoji vnitřního života a osvojení si salesiánského ducha.*
- *Rozhodnutí zahájit aspirantát předchází zkoumání správnosti tohoto kroku za účasti duchovního vůdce, společenství a formátorů. Po dostatečném a svobodném zvážení všech otázek uchazeč požádá o zahájení aspirantátu místní radu, která se k ní musí vyjádřit. Členové rady mají být již dříve o přípravě uchazeče informováni natolik, aby dokázali o této žádosti zodpovědně rozhodnout. Pokud přetrvává určitá nejistota, zda je v konkrétním případě vhodné zahájit aspirantát, je možno zahájení raději odložit (pokud se nejedná jen o nerozhodnost) nebo hledat jiné řešení. Vstup do Sdružení není jen věcí uchazeče samotného, ale i společenství, které má právo a povinnost se k tomu prostřednictvím rady s láskou vyjádřit.*
- *Při rozhodování osobním i v místní radě může být užitečnou pomůckou materiál „Bez čeho nelze být dobrým salesiánem spolupracovníkem“. Jde hlavně o upřímné uvážení, nakolik člověk opravdu chce s pomocí Boží usilovat o salesiánský ideál svatosti, i když se mu nedaří realizovat vše tak, jak by bylo třeba. V případě, že v některé oblasti nelze i z objektivních důvodů naplňovat salesiánského ducha (např. málo kontaktů se společenstvím při narození dítěte), je třeba citlivě zvažovat, nakolik aspirantát a následné zapojení do salesiánské rodiny spolupracovníckým slibem bude jen dalším břemenem nebo naopak zdrojem posily a radosti při překonávání obtíží. Všichni zúčastnění na tomto hledání mají být vedeni otevřeností pro Boží vůli v konkrétním případě, láskou*

a citlivostí k uchazeči a starostí o dobro společenství. Pokud ale duchovní vůdce, delegát a spolupracovníci zodpovědní za formaci (formátoři, místní rada) rozhodnou, že určité potíže nebrání vstupu do Sdružení, má aspirant pokračovat s klidem a radostí.

- *Samotné zahájení aspirantátu se koná pokud možno při duchovní obnově při mši svaté za účasti společenství, aby byla zvýrazněna skutečnost, že se jedná o záležitost všech spolupracovníků. Aspirantát běžně trvá přibližně jeden rok. Zkrácení více než o měsíc by mělo být zcela výjimečné. Naopak aspirantát delší než dva roky se nedoporučuje.*

C. Průběh aspirantátu

- *Obsah lidské, křesťanské a salesiánské formace je popsán v materiálu Předaspirantát a zásady tam uvedené jsou platné i v aspirantátu. To se týká i způsobů formace.*
- *Základní podmínka osobního pokroku je vnitřní postoj hledání a neustálé snahy o růst v plnění vlastních úkolů a zodpovědnosti, v upřímném darování sebe sama druhým, ve vztahu s Pánem. Toto se projevuje i ve stanovení aspirantátního předsevzetí. Je velmi vhodné, mají-li na toto období předsevzetí i formátoři. Zvláštní zodpovědnost leží na celém místním společenství, kde probíhá formace, a na jeho místní radě, dále na rádci pro formaci, delegátovi a formátorech. Podrobnější popis úkolů všech zúčastněných na formaci je obsahem kapitoly 5. Ze všech požadavků kladených na formátory i formované je třeba v současné době vyzdvihnout spolehlivost, svědomitost a radostnost.*
- *V průběhu aspirantátu se vyžaduje, aby každý aspirant měl svého osobního formátora a pravidelně se s ním setkával (obvykle jedenkrát za měsíc). Osobního formátora schvaluje místní rada. Osobní formátoři „nevyučují“, ale se svými svěřenci žijí osobní život. Hovoří ne o teorii, ale o tom, jak se jim určitý ideál daří žít, jaká je realita. Jde o dialog o životě, který nějak prožívají formátoři a nějak formovaní. Svěření lidé by měli nabýt přesvědčení, že formátoři s nimi jejich aspirantát žijí.*
- *Během aspirantátu se dovršuje zapojení do místního společenství. Aspirant je posilován a povzbuzován rodinnou atmosférou, ale také sám postupně přebírá zodpovědnost za spolupracovnické společenství a za jeho apoštolát. Součástí seznamování se se salesiánskou rodinou je i poznávání úkolů a problémů, které je třeba postupně řešit.*
- *Apoštolát během aspirantátu nemá být dále rozšiřován, aby aspirant měl možnost se více soustředit na prohloubení duchovního života, vztahu k Donu Boskovi a na zapojení do společenství spolupracovníků. V některých případech je omezení dříve započatého apoštolátu obtížné a je třeba o to usilovněji si hledat čas pro upevnění kontaktů se salesiánskou rodinou. Nakolik je čas věnovaný společenství u konkrétního aspiranta dostatečný pro správnou formaci, musí posoudit formátoři, kteří se na formaci podílejí a kteří také mají včas upozorňovat na možné problémy. V případě širokého apoštolátu, který brání většině kontaktů se spolupracovníky, existuje nebezpečí, že salesiánská rodina*

zůstane na okraji zájmu bez prožívání sounáležitosti s ní, salesiánského charismatu a nakonec i bez využívání duchovních darů.

3.3 Věrnost přijatým závazkům

Slib salesiána spolupracovníka

Salesiáni spolupracovníci upevňují své členství ve Sdružení, a tím i v salesiánské rodině, obnovou závazků přijatých slibem. Způsob obnovy slibu je stanoven Pravidly. (Stanovy, čl. 30 § 2).

- *Na závěr své počáteční formace prožívané v místním společenství předloží aspirant písemnou žádost o členství ve Sdružení. (Pravidla, čl. 13, § 3).*
- *Místní rada k žádosti aspiranta připojí své vyjádření týkající se toho, do jaké míry aspirant poznal charisma Dona Boska a obsah Plánu apoštolského života. Žádost pak předá provinciální radě, která na základě těchto informací projedná její schválení. (Pravidla, čl. 13, § 4).*
- *Vstup do Sdružení se uskutečňuje osobním slibem. Tento slib je duchovním a církevním závazkem, který aspirant přijímá svobodně a vědomě. V něm odpovídá na dar života, který dostal od Pána, a na povolání žít svůj život v salesiánském duchu. (Pravidla, čl. 13, § 5).*
- *Slib je přijímán nejvyšším představeným Sdružení, světovým koordinátorem, provinciálním koordinátorem, místním koordinátorem nebo jinou pověřenou osobou. (Pravidla, čl. 13, § 8).*

Don Bosco chtěl těsně připoutat spolupracovníky ke svému dílu. Nepovažoval je jen za obyčejné pomocníky, kteří se přidají a opět odejdou, ale za spolupracovníky, kteří mají trvalou účast na jeho charismatu a které poslal sám Bůh, aby se začlenili do jeho díla za spásu mladých. U spolupracovníků předpokládal závazek, vycházející z poslání salesiánů, který měl určitý způsob osobního a veřejného vyjádření. Současný obřad spolupracovníckého slibu uvádí do praxe tento úmysl Dona Boska.

Sdružení není jen jakýmsi nezávazným dobrovolným spolkem, který má pomáhat salesiánským dílům. Daleko hlubší a závaznější je žít svoji víru na základě svobodného rozhodnutí „inspirování apoštolským plánem Dona Boska“ (Stanovy, čl. 6), „odpověď na apoštolské salesiánské povolání, které je darem Ducha svatého, tedy přijmout zvláštní způsob prožívání evangelia a podílet se na poslání církve“ (Stanovy, čl. 2, § 1), vydat se na „cestu, která vede ke svatosti“ (Stanovy, čl. 41). Je to program na celý život, který je vyjádřený v Plánu apoštolského života. Svým slibem salesián spolupracovník odpovídá na celoživotní povolání. (Stanovy, čl. 30 § 1), nezávisle na tom, jaké události přinese čas a v jaké situaci budeme žít.

Stát se salesiánem spolupracovníkem znamená také bezprostřední vstup a oficiální členství v salesiánské rodině. Znamená to stát se „nositelům společného salesiánského povolání a je spoluodpovědným za uskutečňování plánu Dona Boska v církvi a ve světě“ (Stanovy, čl. 5).

Členství ve Sdružení začíná osobním slibem, kterým uchazeč vyjadřuje svou vůli prožívat křesťanský závazek podle Plánu apoštolského života. (Stanovy, čl. 27, § 3).

Smyslem a obsahem slibu je vyjádření vůle prožívat křestní zasvěcení podle Plánu apoštolského života. Sám Don Bosco navrhoval slib jako vyjádření salesiánského povolání ve společnosti. (Stanovy, čl. 32, § 1).

Znění slibu viz Stanovy, čl. 32, § 2

Text slibu se skládá ze tří částí:

První je vzdáváním díky Bohu Otci za dosud přijaté dary, zvláště za dar salesiánského povolání, za volání Otce prostřednictvím Ducha svatého. Tyto dary jsou ovocem milosrdné lásky Otcovy, slib je vyjádřením opětování lásky: "chci Tě také já milovat." Slib je věcí natolik vážnou, že se skládá Bohu formou modlitby v atmosféře milosti a hluboké víry.

Druhá část je vlastním aktem slibu prožívat evangelní plán Sdružení. Ten se potom dělí na čtyři hlavní aspekty:

- být věrným Kristovým učedníkem v katolické církvi,
- pracovat ve tvém království zvláště pro povznesení a spásu mládeže,
- prohlubovat a dosvědčovat salesiánského ducha,
- spolupracovat ve společenství salesiánské rodiny na apoštolátních iniciativách místní církve.

Dále se prosí o sílu Ducha svatého, protože jen s ní je možné zůstat věrným. Vyprošuje se zvláštní pomoc od Panny Marie Pomocnice, Matky církve a hlavní patronky Sdružení a celé salesiánské rodiny.

Je to text, nad kterým by se mělo často rozjímat a který by se měl často obnovovat, „rada každého místního společenství každoročně nabídne salesiánům spolupracovníkům možnost obnovit slib“ (Pravidla, čl. 14). Je žádoucí na datum slibu pamatovat, připomínat si ho a slavit jeho výročí.

Spolupracovnický slib se skládá slavnostně při mši svaté, nejedná se však o *slib* podle kán. 1191–1198 Kodexu kanonického práva. Je velkou událostí celého společenství a příležitostí k povzbuzení všech členů salesiánské rodiny. Je vhodné, aby všichni přítomní salesiáni spolupracovníci a salesiánky spolupracovnice obnovili svůj slib.

3.4 Obecné zásady platné pro přípravné období

Pro aspiranty:

- aktivní účast na životě místního a formačního společenství
- účast na duchovních cvičeních
- účast na pravidelných duchovních obnovách pro aspiranty, zejména na duchovní obnově spojené se setkáním s provinciální radou
- svobodné rozhodnutí na základě poznání
- smysl pro společenství
- doporučuje se sebereflexe před vstupem do další fáze přípravy

Pro místní rady:

- plně nést zodpovědnost za formaci aspiranta, pomáhat mu v jeho rozhodování
- nahlásit zahájení předaspirantátu (z organizačních důvodů) provinciální radě

- nahlásit zahájení aspirantátu provinciální radě (zaslání evidenčního listu)
- provázet aspiranta celou přípravou a věnovat mu náležitou pozornost
- nabízet mu účast na životě místního společenství, DC apod.
- zajímat se o osobní život aspiranta
- vyjádřit se k žádosti aspiranta o vstup do Sdružení
- důležitá poznámka: Cesta salesiána spolupracovníka je jedním z mnoha povolání, která daruje Bůh, není tedy cestou pro každého. Úkolem MR je zodpovědně a citlivě pomoci aspirantovi s hledáním jeho vlastního povolání.

Nikdo nemůže být šťastný, pokud nenajde cestu, kterou konkrétně pro něj Bůh připravil. Mějme toto, prosím, na paměti.

3.5 Trvalá formace

Pravidla - čl. 16 Iniciativy trvalé formace

§ 1. Salesiáni spolupracovníci si uvědomují potřebu trvalé formace, proto:

- *rozvíjejí své lidské schopnosti, aby mohli co nejlépe plnit své úkoly v rodině, v zaměstnání a ve společnosti;*
- *prohlubují své spojení s Bohem, a tak zrají ve víře a lásce v duchu evangelia;*
- *věnují čas rozjímání a studiu, aby prohloubili svou znalost Písma svatého, nauky církve, osobnosti Dona Boska a salesiánských dokumentů.*

§ 2. Formační iniciativy jsou :

- *pravidelná setkání, obvykle jednou za měsíc, uskutečňovaná podle potřeb života a apoštolátu členů místního společenství; jiné formy setkání, která mohou být otevřená i pro veřejnost;*
- *intenzivní chvíle modlitby a hledání životní cesty;*
- *setkání s ostatními skupinami salesiánské rodiny, a to na všech úrovních;*
- *studium dokumentů hlavního představeného, dokumentů salesiánské rodiny a zájem o informace ze salesiánského světa (např. prostřednictvím Salesiánského magazínu).*

§ 3. Z hlediska formace mají velký význam setkání a iniciativy zaměřené na plánování nebo hodnocení činnosti, které Sdružení organizuje na různých úrovních. Význam mají i tematická setkání organizovaná dalšími skupinami salesiánské rodiny nebo společně s nimi. Tyto iniciativy mají být připraveny odpovídajícím způsobem a ku prospěchu všech členů místního společenství.

§ 4. Sdružení využívá nejrůznější sdělovací prostředky a nové technologie ke spolupráci na kulturním dialogu, aby tak podpořilo rozvoj kritického myšlení a připravilo a šířilo všem přístupné formační materiály.

Trvalá formace

Snaha a úsilí člověka také s pomocí jiných o harmonický rozvoj všech rozměrů jeho osobnosti, o to, aby pěstoval a umožnil přinášet ovoce svých schopností a osobních darů, je právě formace. Nicméně vše to, co slouží k rozvoji a umožňuje člověku zrání jeho osobních možností, má formační hodnotu.

Formace svědomí

Jako salesiány spolupracovníky nás svědomí zajímá nejen z hlediska čistě lidského, ale také z hlediska křesťanského. Křesťan má Krista jako učitele, a proto se snaží utvářet svůj život shodně se životem Kristovým. Jeho formace proto je „nepřetržitý osobní proces zrání ve víře a utváření se podle Krista, podle vůle jeho Otce s vedením Ducha sv.“

Křesťan tedy přispívá k formaci svého svědomí, k pravdě a k evangelním hodnotám zjeveným a ohlašovaným Kristem a založeným na plánu stvoření a vykoupení.

Tak skrze formaci a osvěcen Božím slovem křesťan objevuje stále jasnějším způsobem Boží volání a zraje jeho ochota prožívat ho v naplňování vlastního poslání a na něm budovat vlastní

životní plán. Skrze formaci se ještě vychovává k prožívání v jednotě víry a k souladu mezi být a jednat v kontinuitě mezi „modlit se a pracovat“.

Vzájemně se doplňující formace osobní a formace ve Sdružení

Osobní formace

Osobní formací rozumíme snahu a úsilí o lidské zrání a růst v životě z víry a v nasazování se pro charisma v salesiánském poslání, které salesián spolupracovník stále u sebe rozvíjí svou iniciativou, a to jak v období přípravy na vstup do Sdružení, tak po oficiálním vstupu se slibem po celý svůj život. Formace každého křesťana je buď osobní, nebo neexistuje.

Formace ve Sdružení

Pro formaci ve Sdružení počítáme s podporu nabídnutou salesiánům spolupracovníkům ke zrání jejich rozhodnutí pro povolání a pro neustálý rozvoj tohoto povolání. Je to formace programová a nabídnutá v perspektivě osobní formace: podporuje ji, obohacuje ji, dává jí náplň, kterou by jednotlivý salesián spolupracovník nemohl mít. Osobní formace salesiána spolupracovníka se proto doplňuje s tou, kterou nabízí Sdružení, které živí také smysl sounáležitosti k církvi, ke Sdružení a k salesiánské rodině (převzato ze Směrnic pro formaci).

K prohloubení trvalé formace Sdružení nabízí zejména:

- heslo hlavního představeného (Strenna)
- formační plán připravovaný provinciální radou
- možnost salesiánského duchovního vedení
- každoroční duchovní cvičení pořádaná Sdružením
- pravidelné duchovní obnovy
- Dny salesiánské spirituality

Pravidla - čl. 17 Formace k převzetí zodpovědnosti

- § 1. *Přijetí odpovědnosti za animaci a řízení je apoštolátem, prostřednictvím kterého společenství salesiánů spolupracovníků roste a zraje v duchovním životě i v salesiánském poslání. Od každého salesiána spolupracovníka může být požadováno, aby nabídl na určitou dobu svou sílu a schopnosti pro službu animace a zodpovědnosti.*
- § 2. *Salesiáni spolupracovníci ochotně přijímají službu zodpovědnosti, ke které jsou vyzváni. Období této služby prožívají moudře a ve spolupráci s ostatními. Současně prohlubují specifickou formaci, kterou pro svou službu potřebují, aby ji vykonávali kvalifikovaně podle plánů stanovených Sdružením. Po ukončení této služby dosvědčují svou příslušnost ke Sdružení postojem skromnosti a ochoty k další práci.*
- § 3. *Salesiáni spolupracovníci, kteří přijmou odpovědnou funkci v politickém životě, jsou vyzváni k tomu, aby dočasně odstoupili z funkce koordinátora Sdružení na jakékoliv úrovni, a tak se vyhnuli možnému střetu zájmů.*

4 Bez čeho nelze být dobrým salesiánem spolupracovníkem

(převzato z Formačního materiálu rádců pro formaci, 2003)

Nejde o formální plnění úkolů, ale o vnitřní rozhodnutí z lásky k Pánu usilovat v duchu Dona Boska o rozkvet Božího království, a tím zároveň růst ve svatosti.

APOŠTOLÁT (v salesiánském duchu a stylu):

- osobní příklad (životem ve stavu svobodném, ve vlastním manželství, ve své rodině)
- ve světě svým křesťanským postojem a názory (na pracovišti, v místě bydliště, v různých organizacích a institucích, ve farnostech)
- podle možnosti a schopností aktivní evangelizaci, hlavně mezi mládeží a lidovými vrstvami, osvojením si preventivního systému a úsilím o odbornost

SPOLEČENSTVÍ (místní a provinciální: ASC, salesiánská rodina a další):

- pravidelná a aktivní účast na měsíčních setkáních
- zájem o příležitostná, pokud možno častá individuální setkávání, hlavně se členy místního společenství
- otevřenost, ochota k odpouštění, sdílení a naslouchání, ochota k pomoci, ekonomická solidarita, přijetí zodpovědnosti, chuť ke společné práci, podřízení se vedení, iniciativa
- vědomí sounáležitosti s celou salesiánskou rodinou (SDB, FMA, VDB, SHM...)

DUCHOVNÍ ŽIVOT (láska k Bohu):

- pravidelná každodenní modlitba (ráno, večer)- úsilí o intenzivní kontakt s P. Marií
- pravidelná svátost smíření (po 4 – 6 týdnech), spojená se snahou o soustavný růst k dokonalosti, doplněná pokud možno duchovním vedením, nejlépe salesiánským
- měsíční a čtvrtletní duchovní obnova
- každoroční duchovní cvičení
- křesťanské vzdělávání (soustavné i občasné individuální kurzy)

ŽIVOT V POSLUŠNOSTI, CHUDOBĚ A ČISTOTĚ:

- v poslušnosti Boží vůli, jak ji pomáhá nacházet vedení církve a salesiánské rodiny, přijetí a praktické osvojení si Plánu apoštolského života v souladu s místními podmínkami
- v chudobě, která vede k správnému vztahu k penězům, majetku, vzdělání, společenskému postavení, zdraví, času a chrání před chamtivostí, závistí, životem v přepychu a pohodlnosti
- v čistotě, která přijímá sexualitu v souladu s učením církve pozitivně i s příslušným sebeovládáním, které z toho vyplývá jak pro svobodné, tak pro manžele

PŘIJETÍ KŘÍŽE:

- pokorné přijetí utrpení, spojeného s přijetím náročného způsobu života salesiána spolupracovníka

5 Odpovědnost za formaci a formační aktivity

Stanovy, čl. 29

§ 1. Za svou lidskou, křesťanskou, salesiánskou a odbornou formaci jsou na prvním místě odpovědní sami salesiáni spolupracovníci.

§ 2. Sdružení podporuje a podněcuje osobní a společnou formaci prostřednictvím kvalifikovaných salesiánů spolupracovníků, delegátů a delegátek nebo dalších členů salesiánské rodiny.

Podrobné úkoly a role členů místní i provinciální rady v oblasti formace vymezují Pravidla čl. 21:

Místní rada:

- *plánuje, podporuje a koordinuje formační a apoštolátní iniciativy členů místního společenství*
- *v souladu s formačními směrnicemi Sdružení vypracovanými provinciální radou doprovází aspiranty v průběhu jejich formace a pomáhá jim začlenit se do místního společenství*
- *připravuje formační iniciativy, které posilují věrnost salesiánskému povolání a podporují aktivní účast na životě místního společenství; současně berou ohled na jednotlivé skupiny místního společenství a respektují rozmanité cesty*
- *pověří jednoho ze svých členů odpovědností za formaci; tuto odpovědnost bude mít spolu s delegátem/kou, který/á je garantem salesiánského charismatu; pokud žádný člen rady nebude odpovědností za formaci pověřen, koordinátor po poradě s delegátem/kou pověří touto službou některého člena Sdružení*
- *informuje o povolání salesiána spolupracovníka a připravuje iniciativy zaměřené na přijetí nových členů*
- *stanovuje náplň formace a poslání Sdružení v daných podmínkách*
- *vyjadřuje se k přijetí aspiranta a předává toto vyjádření provinciální radě*

Koordinátor:

- *předkládá provinciální radě žádosti o přijetí aspirantů do Sdružení (Pravidla čl. 22, § 1).*

Zodpovědný za formaci (po dohodě s provinciální radou):

- *připravuje formační plán pro aspiranty*
- *připravuje roční plán trvalé formace*
- *sleduje společně s delegátem nebo delegátkou specifické aspekty formace (Pravidla čl. 22, § 4)*

Delegáti a delegátky:

- *jsou duchovními animátory a výchovně-pastoračními průvodci zodpovědnými zejména za salesiánskou formaci. (Pravidla čl. 23, § 2)*

Provinciální rada:

- *zajišťuje uskutečňování směrnic Sdružení a koordinovat jeho formační a apoštolátní iniciativy*
- *připravuje formační iniciativy, které posilují věrnost členů salesiánskému povolání a jejich aktivní zapojení do života Sdružení*
- *vydává potvrzení o vstupu do Sdružení na základě návrhu místní rady*
- *propouští ze Sdružení na základě společného rozhodnutí*

(podrobněji Pravidla čl. 25)

Rádce zodpovědný za formaci:

- *připravuje formační plán pro aspiranty a koordinuje ho s těmi, kdo jsou na místní úrovni zodpovědní za formaci*
- *sestavuje plány trvalé formace na provinciální úrovni*
- *sleduje společně s delegátem nebo delegátkou specifické aspekty formace v provincii*

(podrobněji Pravidla čl. 26, § 4)

Provinciální kongres:

- *na základě pokynů světové rady stanovuje pro provinciální radu konkrétní doporučení týkající se formace a salesiánského poslání*

(podrobněji Pravidla čl. 28, § 4)

Přílohy:

I. Osvědčená témata pro setkání s osobními formátory:

1. *Plnění osobního předsevzetí.*
2. *Máte nějaký osobní problém, který potřebujete vyřešit?*
3. *Potřebujete něco dořešit ze setkání s formačním společenstvím, s námi na osobní úrovni?*
4. *Povídání nad tématem dohodnutým z minulého setkání. Pro toto povídání se osvědčilo několik tematických okruhů. V každém okruhu je řešen nějaký problém na úrovni lidské, křesťanské a salesiánské.*
5. *Sebereflexe – zhodnocení dosavadního průběhu formace.*

Návrh témat:

ROVINA		
Lidská	Křesťanská	Salesiánská
1. Osobní dary a schopnosti, využití pro druhé. (hobby,...)	Domácí církev (rodinná zbožnost)	Salesiánské duchovní vedení.
2. Jak vycházím se svým okolím? (rodiče, příbuzní, širší rodina...)	Jednota v hodnotovém systému.	Poslušnost
3. Moje zaměstnání (podnikání), (kariéra, spokojenost, čas)	Život v místní církvi. (farnost, kněz,...)	Rodinnost ve společenství?
4. Prožívání utrpení. Osobní svoboda v přijímání úkolů.	Vztah k Panně Marii. Prožívání svátostného života.	Vzdělání v salesiánské a církevní rovině...
5. Jaké je na mě spolehnutí? Otevřenost X soukromí mé rodiny?	Zodpovědnost za apoštolát, a aktivity v církvi (pověření, skládání účtů, komu?)	Zodpovědnost z a svoji formaci (předsevzetí).
6. Radostnost a laskavost v soukromém životě X ve vlastní rodině?	Přijímání úkolů v církvi s radostí...	Některé vylučující znaky...
7. Chudoba – co to znamená pro moji rodinu?	Ekonomická spoluzodpovědnost za církev (Desátky? Nestrádá někdo? Hlídkání dětí, shánění zaměstnání...)	Ekonomická spoluzodpovědnost za salesiánskou rodinu (brigády, výpomoc...)

II. Zásady setkání formačního společenství

(převzato z Formačního materiálu rádců pro formaci, 2003)

Aby setkání společenství bylo přitažlivým prostředím růstu, kde by každý byl vítán a cítil se zde dobře, a také kde by každý mohl poznat, rozvinout a uplatnit své schopnosti k prospěchu svému i ostatních, k tomu je třeba:

1. Obecná pravidla

- *Být dochvilní. Scházet se v dostatečném časovém předstihu, aby se v dohodnutou dobu mohlo skutečně začít se společným programem. Navyknout si začínat přesně, nečekat na opozdilce (zodpovídá ten, kdo vede).*
- *Dodržovat dohodnutou dobu ukončení společného programu. Při večerním setkání neprotahovat program příliš do noci.*
- *Plně se zapojit do programu, při diskusi neodbíhat od tématu, nebýt při projevu příliš rozvláční, aby se dostali ke slovu i ostatní. Při osobním sdílení ale nebýt zase tak struční, že se vlastně nic nesdělí.*
- *Přispět k obohacení programu svými znalostmi, zkušenostmi a uměním (odložit nemístní „skromnost“ v obavě, aby to nevyznělo jako „vytahování se“).*
- *Při společných rozhovorech (při „kolečku“) mluvit hlasitě a zřetelně. „Nemumlat“, „neuhňat“, nemluvit příliš rychle a příliš potichu. Být ochotný ke sdílení i k naslouchání. Když má někdo slovo, naslouchat mu se zájmem a netvářit se otráveně, nebavit se se sousedem (ani tichým šuškaním). Projevit zájem otázkami, ale být v otázkách diskrétní, odpustit si nevhodné otázky a komentáře. Když se někdo s něčím svěřuje, nesnažit se mu hned radit, když zřetelně o radu nestojí a stačí mu jen tichá účast. Dokud ten, kdo se sdílí, nedomluví, neskákat mu do řeči a nevstupovat do jeho sdílení vlastním komentářem.*
- *Vyvarovat se toho, aby se časem neprofilovalo společenství na skupiny, z nichž jedna mluví vždy a stále, druhá vždy a stále jen mlčí, případně třetí, která stále jen ruší.*
- *Osobní vzkazy a rozhovory, které se netýkají všech, ale jen někoho, vyřizovat mimo společný program (před začátkem, nebo po skončení společného programu).*
- *Oslovovat druhé jménem, kterým si přejí být oslovení (vyvarovat se urážlivých přezdívek).*
- *Být radostný, veselý, uctivý k druhým, aktivně přispívat k dobré náladě (vyvarovat se zamlklosti, pomlouvání, ponižování druhých, destruktivní hádce a různým formám rozvracení).*
- *Být ohleduplný k hostitelům a jejich sousedům. Respektovat místní zvyklosti (přezouvání, atd.), nebýt příliš hluční, zvláště v pozdních hodinách.*
- *Dohodnout se na míře pohoštění, aby se předešlo „trumfování“, kde to bylo bohatší.*

2. Schéma setkání:

- Setkání zahájit modlitbou: breviř, desátek, modlitba svými slovy nebo písní, atd.
- Setkání zahajuje (zakončuje) vedoucí společenství, nebo vedoucí večera, nebo domácí.
- Po modlitbě přednesení referátu na dané téma.
- Diskuse na dané téma. Je žádoucí, aby se stručně vyjádřili všichni. Diskusi uzavře vedoucí krátkým shrnutím. Při duchovní obnově může být místo diskuse chvíle ticha, která se uzavře modlitbou.
- Krátká přestávka s možností pohoštění, při němž již může začít sdílení („kolečko“).
- Sdílení by se mělo týkat osobních problémů, radostí, bolestí, ne všeobecných (např. politických) záležitostí. Sdílení může probíhat různě. Nejlépe ve spontánním pořadí, nehrozí-li nebezpečí, že někteří vždy mluví příliš dlouho, takže se vždy někteří nedostanou ke slovu. Ze cvičných důvodů se však zdá lepší „kolečko“, kdy se dá lépe odhadnout časové rozvržení a kdy se mohou vyjádřit všichni. Je možné, aby každý mluvil, o čem uzná za vhodné, nebo se může navrhnout nějaké téma, což je vhodné, zvláště když se lidé ještě moc neznají. Také je možné dohodnout se, že při jednotlivých setkáních se postupně bude sdílet vždy jen jeden, nebo jen několik, aby bylo možno úplně a volně se vyjádřit, bez časové tísně, která by mohla někoho v jeho sdílení blokovat.
- Na závěr mohou být organizační, či jiné informace. V případě, že pro informace je třeba více času, nebo někdo musí dříve odejít, je lépe zařadit je ještě před sdílením (kolečko).
- Závěrečná modlitba. Měla by být krátká. Je-li přítomen kněz nebo jáhen, je vhodné, aby zakončil požehnáním.

Obsah

1	Základní roviny formace.....	4
1.1	Přirozená lidská formace	4
1.2	Křesťanská formace	4
1.3	Salesiánská formace	4
1.4	Odborná formace	4
2	Zaměření formace.....	5
2.1	Zaměření na osobní svatost v salesiánském duchu	5
2.2	Zaměření formace na radostný aktivní život v salesiánském společenství.....	6
2.3	Zaměření formace na apoštolát v salesiánském duchu.....	6
3	Časové rozdělení formace.....	7
3.1	Úvodní seznámení se s rodinou Dona Boska (seznamovací období)	7
3.2	Formace v přípravném období (počáteční formace).....	7
3.3	Věrnost přijatým závazkům	20
3.4	Obecné zásady platné pro přípravné období	21
3.5	Trvalá formace	22
4	Bez čeho nelze být dobrým salesiánem spolupracovníkem	25
5	Odpovědnost za formaci a formační aktivity	26
	Přílohy:.....	28
I.	Osvědčená témata pro setkání s osobními formátory:.....	28
II.	Zásady setkání formačního společenství	29

*Tento Formační materiál pro zodpovědné za formaci byl schválen
provinciálním kongresem Sdružení salesiánů spolupracovníků dne 12. 11. 2011.*

Určeno pro vnitřní potřebu členů Sdružení salesiánů spolupracovníků.